

Nabo til Hørninglejren

AF JOHAN PETER TOMMERUP
OG ELLEN BYRIEL

Kilde: Lokalhistorisk Forening for Sønderhald, Årsskrift 2012)

Sammenfattede uddrag af interwiev med:

Niels Helles, Krogsager (NH), f. i Krogsager 1934 og

Tage Bak, Drastrup (TB), f. på Tammestrup Mark i 1925.

Det første møde med tyskerne og etablering af lejren

NH: Jeg var inde ved naboen, jeg var bare en bette knejt, det var i 42. Naboen var Thorkild Thomsen. Hans søster skulle have bryllup. Hun gik i haven og jeg gik og snakkede med hende. Da jeg gik derfra, holdt tyskerne ude ved vejen.

De havde et dansk generalstabskort, det holdt de og nivelerede efter. Jespersen fra Lundsgård kunne snakke tysk, så han var med. Han sagde til min far, at det nytter ikke at sige noget, for de skal have jorden. Tyskerne havde samlet nogle sten sammen. Dem havde de brugt da de nivelerede stykket op. De havde lagt dynger af sten for at markere feltet. Stenene var blevet spredt igen, og tyskerne ville vide, hvem der havde gjort det.

Fire unge mennesker i et afudsigtstårnene i lejren. Man kan skimte Hald sø i baggrunden. På billedet er Johannes Jensen og Alfred Jensen, de øvrige er ukendte.

Vores forkarl såede roer. "Ham kan De ikke snakke med, han kører og sår roer nede ved mergelgraven", sagde min far. "Så må De gå med ned til ham". Det gjorde de, og bagefter sagde Jespersen til karlen: "Det er godt du ikke forstår tysk, for du fik en ordentlig omgang".

Forkarlen, -han lever endnu, han er nogen og 90 år. Han havde fotograferet det (Lejren), men da han kom hjem med billederne, brændte hans mor dem. For han kunne jo komme galt afsted ved at have dem. Man måtte ikke fotografere militære hemmeligheder.

Installationer, bygninger og sikkerhed i og omkring lejren

TB: Kælderen under sygehuset var så stor, at man, da den blev gravet ud, kunne køre dernede med hestevogne. Far kørte jord et par timer hver dag efter mælketuren. En af dem, som også kørte der, fandt ud af at komme med to eenspændervogne i stedet for en med to-spand. Grunden var, at der lå en dyngede brædder, som han havde spurgt, hvad de skulle bruges til. Dem kunne han godt tage nogen af, så han mødte op med et par vogne, hvor bunden kun bestod af nogle stænger. Dem skiftede han så ud med nogle af de gode brædder.

Når kanonerne skulle skydes ind, var målet bakkerne ovre langs Ammelhedevejen, men det blev vist aldrig gjort. Englænderne skød efter lejren fra flyene. Hjemme var der et hul i en tagplade. Det stammede fra dengang.

I lejren havde de nogle balloner de satte op for at kontrollere vindretningen. Der var også spærreballoner. En dag så jeg en, der havde revet sig løs og kom drivende for vinden. Radaren blev styret efter vindretningen - op mod vinden for at fange mest mulig lyd.

NH: Der var pigtråd om lejren 4-5 meter bredt. Det var galvaniseret, men blev sprøjtet så det rustede, så det ikke glimtede i solen. Der var gravet skyttegrave langs vejen og der var to maskingevær reder ude på marken.

Lejrens beboere, bispisning m.m.

TB: Der blev sagt, at der boede et par tusinde personer i lejren. De tyskere der var i lejren - på sygehuset - kom direkte fra østfronten, og blev sendt tilbage der til efter rekonvalescensen. Det ved vi fra "Onkel Otto" som vi snakkede med, når han gik ad vores markvej for at komme over til Hamlets Kro, hvor han og andre officerer spiste. Han fortalte, at han havde en gård og kone og børn nede i Tyskland, men han havde ikke været hjemme i tre år.

Min mor og to andre koner fra nabolaget skrællede kartofler i lejren, to timer hver dag.

Tyskerne kørte rundt og ville købe grise, også hos min far, men han ville ikke sælge grise til dem. De kunne købe dem på slagteriet, sagde han. Man kunne godt nægte at sælge til tyskerne.

Min far kørte mælketur. Da lejren var flyttet, og der kun var de to vagter tilbage, leverede han mælk til dem.

Niels Helles har en gammel revolver fra den tid

NH: Revolveren er her.

Jeg gik fra skole - fra Hørning. Det var om vinteren. En løjtnant og en menig gik og skrabede i sneen. De havde lånt en stengreb. Løjtnanten havde tabt revolveren. De fandt den ikke.

12-15 år senere gik jeg over marken, hvor kornet lige var kommet op. Så lå den der. Jeg tog den med til en våbenmager i Randers, for ikke selv at pille ved den og få fingrene ødelagt, men der var ikke noget i den. Den er blevet harvet over mange gange

NH: Den sten har vi omme i haven. Der var en stenhugger (en af de tyske soldater). Der lå 3 - 4 store sten nede ved graven ved barakken, og der har han siddet og lavet den for at få tiden til at gå.

Kalkgraven brugte de til skydebane

Vores mark gik ned til den. Den var udlagt med kløver og der var sat hegn omkring, fordi køerne skulle græsse der. Sabotørerne troede det var tyskernes hegn og klippede det over. Så næste dag løb alle køerne ud. To mand var ude at få dem ind

og far cyklede udenom med en hammer i lommen for at ordne hegnet.

Han blev stoppet af tyskerne og sat ind i en barak. Men der var en af tyskerne, som vidste hvem han var, så han blev sluppet fri.

Vi havde et gammelt kalkhul bag ved gården, hvor vi tit legede i. En dag hvor jeg sad der nede, og tyskerne holdt øvelse, sprang der pludselig to soldater ned i hullet til mig. Jeg kom op i en fart.

Heste og cykler blev taget af tyskerne

NH: Årslev Mølle havde en hingst, en mærkelig tingest. Der var to mand om den, de kunne ikke styre den og ville levere den tilbage, men manden havde jo fået sine penge. Han sagde til dem: "Hvad I køber her, det skal I beholde".

Christen Cilleborg cyklede hver morgen ned i marken. Han var så heldig, at han havde fået en ny cykel lige før krigen. Han ville ikke levere den til tyskerne. De fulgte med ham hjem til porten i gården. Sønnen sagde til sin far: "Du kommer sgu til at gi' dem cyklen, ellers skyder de dig".

TB: Min bror er 6 år yngre end mig og han var hjemme. Han hjalp Svanholm i tørvemosen i Virring mose. Han red derned om morgenen på Svanhoms hest, som om natten stod gemt i stalden hjemme hos far.

Hos Cilleborgs tog de en foreningshingst, men de kunne ikke styre den, så da de kom til Langkastrup, slap de den løs. Nede på Sølund var der en stor halmstak oppe ved vejen. Der blev cyklerne gemt for tyskerne.

Lejrens flytning og nedrivning

Den entreprenør, som byggede lejren (Carlsen), stod også for nedrivningen. Han holdt auktion, og det må have været sidst i 1945. Der var ikke så meget tilbage af lejren. Det meste var flyttet til Tirstrup et års tid før kapitulationen.

Derefter var der to soldater tilbage, som skulle holde vagt, den ene var tysker, den anden østriger.

Da entreprenør Carlsen rev lejren ned - i forbindelse med flytningen - blev en del af materialerne kørt til Drastrup. Det blev brugt til et hus, som dengang blev bygget der. Bygherren skulle også bruge nogle vand-

Tage Thaarsti og Alfred Jensen højt til vejrs på en af bygningerne i lejren

haner o.lign., og efter aftale med Carlsens arbejdere, skulle han gå på vejen udenfor lejren, så ville de smide tingene over hegnet til ham.

Men tyskerne opdagede det, og begyndte at skyde efter ham. Dette er blevet fortalt af Morten Thomsen, som gik og tyndede roer på en mark ved siden af.

NH: Amtmanden kom og kontrollerede det, da det var fjernet, for at se om det var i orden.